

MATKAKERTOMUS ICOMIN DEMHISTIN KOKOUKSESTA ANTWERPENISSA 2011

Demhistin vuosikonferenssin teemana oli *Catching the Spirit*, museoidun talon hengen tavoittaminen eri keinoin. Sekä esitelmät että tutustumiskohteet esittelivät erilaisia ratkaisuja ja keinoja aikakauden hengen ilmaisemiseksi. Luennoitsijoiksi oli houkuteltu kulttuurin ja museoalan kuuluisuuksia. Ohjaaja Peter Greenaway herätteli kuraattoreiden itsekritiikkiä johdantoesitelmällään ”Ei ole olemassa historiaa, on vain historioitsijoita”. Luentokuvituksena hän esitti otoksia filmihahmotelmistaan, jotka perustuivat enemmän rakenteeseen, viivojen ja tilan suhteeseen kuin tarinaan. Ensimmäisen päivän teema oli autenttisen ja uudelleenlöydetyn kiinnostava suhde. Museologian professori Peter van Mensch totesi museoiden alkaneen reagoida yhteiskunnan tapahtumiin. Tiedon demokratisoituminen on osa nykyistä ammattietäikkoa. Tulevaisuus on joustavissa verkostoissa, ei valtavissa monialaisissa laitoksissa. Monet projektit ovatkin siten Web-pohjaisia.

Sekä luennot että museovierailut esittelivät erilaisia ratkaisuja, joilla museokohteita oli yritetty lähentää yleisöön. Joissakin museoissa on käytetty näyttelijöiden avulla elävöittämistä, joissakin heijastettu filmattuja näytelmäkatkelmia interiööreissä. Lähinnä aitoutta oltiin joissain henkilöhistoriallisissa museoissa, jotka olivat saaneet jäädä asukkaansa jäljiltä koskematta, kuten Hortan talo tai Renaat Braemin talo. Määrätietoisuudella oltiin pystytty myös palauttamaan jo hajonnut kokonaisuus, kuten art deco –tyylinen Villa de Bondt Gentissä.

Lontoolainen *Dennis Severs' House* oli perustettu laitakaupungin (Spitafields) rappeutuneeseen 1700-luvun taloon. Yksityinen perustaja oli edennyt kunnostustöissä hitaasti, miettien tarkkaan mikä aikakerros ja sosiaalinen yhteys kussakin huoneessa oli lähinnä. Kuluneisiin pintoihin ei oltu puututtu, vaan ne saivat olla osa kertomusta. Talossa eli kuvitteellinen 1700- 1800-lukujen herrasväki palvelijoineen. Aitouden tunnetta oli saatu aikaan elämällä talossa, kuraattori oli nukkunut rouvan makuuhuoneessa saaden aikaan oikean aamutunnelman sekaisine sänkyineen. Taloon otetaan vierailijoita vastaan pienissä ryhmissä. Erityisen suosittuja ovat joulukierrokset, jolloin taloa kierretään kynttilänvalossa. Eli museaalisesti kiellettyjä keinoja: esineisiin oli koskettu ja niitä oli käytetty, valaistuksella otettu tietoinen riski. Lopputuloksena on erittäin suosittu museo, joka on elämys kävijälle – ja rahoittaa toimintansa pääsymaksuilla.

Saimme tutustua myös erilaisiin entisöintitavoitteisiin. *Meir-kadulla* sijaitsevan huolella entisöidyn , edustustiloina käytettävän *barokkipalatsin* jälkeen seurasi maailmanperintökohteeksi valittu *Plantin-Moretuksen kirjapainomuseo*. Kirjapaino ja sen yhteydessä oleva asunto oli ollut saman suvun hallussa 1600-luvulta 1800-luvulle. 1800-luvun omistajat olivat kunnioittaneet esi-isensä työtä säilyttäen kirjapainon ja –sitomon entisellään, vaikka työ ei enää jatkunut. Vaikuttavan interiöörin lisäksi esille nousivat 1600-luvun voimakkaat persoonat, Alankomaiden suurvaltakauden voima konkretisoitui.

Kiertomatkoilla vierailimme *Seneffen kartanossa*, viehättävässä 1700-luvun palatsissa, joka toimi pitkäaikaisten tilapäisnäyttelyiden taustana. Avajaisnäyttely esitteli suuren hopeakokoelman rokokooajan sensuelliin henkeen – huoneisiin oli lavastettu edustustilat, yksityiset asuintilat ja puuhut sekä palvelijoiden käytävät. Lasten kerrokseen oli järjestetty lapsille suunnattu satunäyttely Punahilkkan siskon, Pienen Sinihilkkan seikkailuista maailman ympäri. Samalla esiteltiin muihin kulttuureihin kuuluvaa esineistöä. Itse tarinassa oli lievä freudilainen sävy.

Gaasbeekin linna laajoi hedelmätarhoineen edusti 1800-luvun lopun romanttista keskiajan uudelleenherättämistä. Omistaja markiisitar Arconati täydensi rakennusta ja kiinteää sisutusta renessanssityyliin 1887-1898. Hän hankki ajan tyylin mukaisen sisutuksen ja taideteokset pariisilaiselta antiikkikauppiaalta. Markiisitar järjesti linnassa historiallisia kuvaelmia ja illanviettoja. Nykyisin museota elävöitetään järjestämällä kontrastoivia nykytaidenäyttelyitä

historiallisiin interiööreihin. Museon tavoitteena on toimia aikakoneena, joka vie kävijän 1800-luvulle. Tulevaisuudessa museo tavoittelee aikarajojen rikkomista. Vieraat saavat päähänsä kypärän ja selkäänsä tietokonerepun. Kypärä välittää virtuaalisen elämyksen 150-vuoden takaa. Museon johtaja Luc Vanackere katsoo, että historialliset talomuseot ovat riippuvaisia niiden välittämästä tunne-elämyksestä. Tasapainon löytäminen tunnetason ja järjen välillä on museokuraattoreiden tehtävä.

Antwerpen oli antoisa kokemus lukuisine museoineen ja historiallisine rakennuksineen. Kaupungin vastaanotto oli järjestetty valtavassa uusrenessanssityylisessä kaupungintalossa, jossa oli meneillään valtuuston kokous. Vanhalle satama-alueelle oli hiljattain avattu uusi 8-kerroksinen museokeskus *MAS, Museum aan de Stroom*. Pohjakerroksessa oli toimintatiloja lapsille, pari kerrosta sisälsi neljä kokoelmaa yhdistävän näyttelyiden tilan korkeatasoisine taideteoksineen (Agnes Sorelin muotokuva!) ja etnografisine esineineen. Ylimpänä olivat vuokrattavat kokous- ja ravintolatilat. Yhteen kerrokseen oli tehty yleisölle avoin varastonäyttely. Liukuovien takaa päästiin varastotilaan, jossa oli aihepiireittäin metallihyllyillä (ja suojalasien takana) esineistöä. Hämärähkössä tilassa oli helppo liikkua ja ilmastointi toimi ilmeisen hyvin: ilma oli keveä hengittää, kosteahkoa ja sopivan viileää.

Konferenssi oli onnistunut ja vierailukohteet antoisia. On hyödyllistä nähdä, mitä ajatuksia ja arvoja painotetaan muuttuvassa museomaailmassa.

Tuula Airola
intendentti
Pohjanmaan museo